

TRÊN ĐƯỜNG HỌC TẬP, NGHIÊN CỨU VỀ CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

ON THE PATH OF STUDY, RESEARCH ABOUT PRESIDENT HO CHI MINH

NGUYỄN XUÂN TẾ^(*)

TÓM TẮT: Tác giả có dịp đến một số nước, một số nơi mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sống và hoạt động trên hành trình tìm đường cứu nước vô cùng phong phú của Bác. Bài viết ghi chép lại những tìm hiểu, nghiên cứu của tác giả trên đường học tập và nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại.

Từ khóa: Chủ tịch Hồ Chí Minh, hành trình tìm đường cứu nước.

ABSTRACT: The author had opportunity to visit a number of countries and regions where President Ho Chi Minh lived and worked on his journey for national salvation. The article narrates the author's findings and researchs on the path of study and research on the great President Ho Chi Minh.

Key words: President Ho Chi Minh, journey for national salvation.

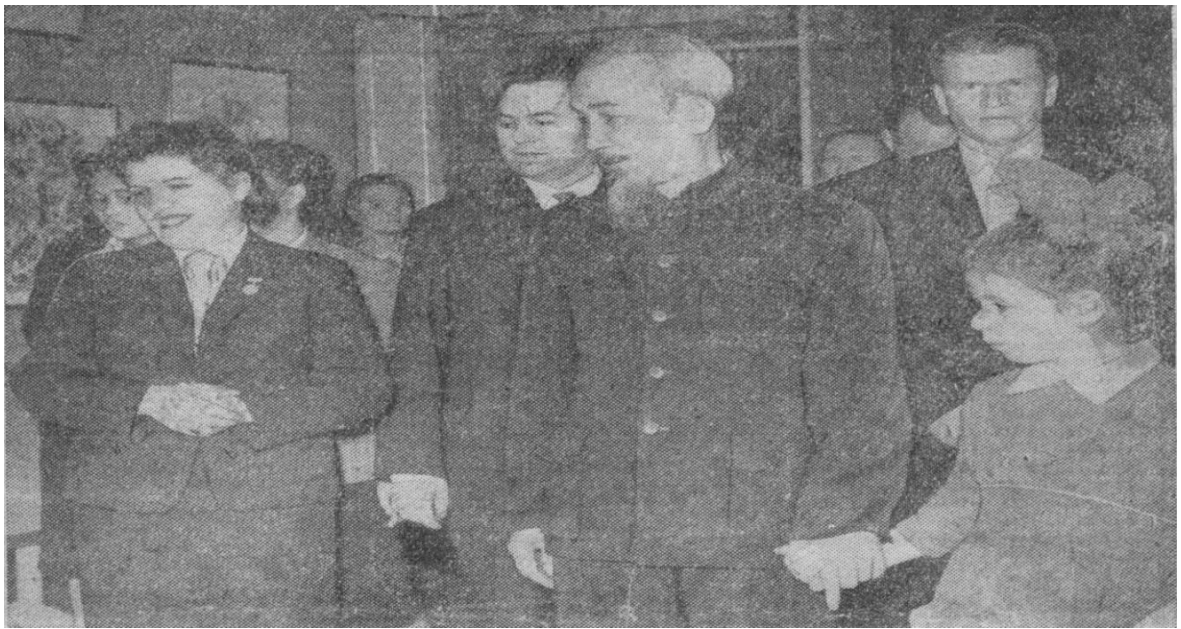
“Dân tộc ta, nhân dân ta, non sông đất nước ta đã sinh ra Hồ Chủ tịch, người anh hùng dân tộc vĩ đại, và chính Người đã làm rạng rỡ dân tộc ta, nhân dân ta và non sông đất nước ta” [2, tr.88].

Năm tháng trôi đi, nhưng đánh giá của Đảng ta về Chủ tịch Hồ Chí Minh ngày càng ngời sáng như một chân lý lớn. Bởi vì, cuộc đời của Người là “một cuộc đời oanh liệt, đầy gian khổ hy sinh, vô cùng cao thượng và phong phú, vô cùng trong sáng và đẹp đẽ” [2, tr.88]. Tên tuổi của Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng với tầm vóc trí tuệ và tài năng, tư tưởng và đạo đức, phong cách và nếp sống, đức khiêm tốn và lòng yêu thương nhân loại mệnh mông của Người, đã được rất nhiều học giả trên thế giới tìm

hiểu, nghiên cứu để góp phần khắc họa nên chân dung của một trong những vĩ nhân của lịch sử. Gần 40 năm nay, tôi luôn tâm niệm tìm hiểu, học tập về cuộc đời – sự nghiệp, tư tưởng – đạo đức, phương pháp – phong cách của Người. Vào những ngày tháng 6 năm 2017, nhân dân kỷ niệm 106 năm Người ra đi tìm đường cứu nước (5-6-1911 – 5-6-2017), xin ghi lại một vài dấu ấn trên đường học tập và nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Năm 1990, tôi sang Liên-xô học nghiên cứu sinh về Khoa học Chính trị. Tôi có may mắn được gặp một số người của nước bạn đã tiếp xúc và làm việc với Chủ tịch Hồ Chí Minh và được nghe những hồi ức rất sâu sắc của họ đối với Bác.

(*) PGS.TS. Tổng Biên tập Tạp chí Khoa học, Email: nguyensexuante@yahoo.com

Hình 1. Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Triển lãm nghệ thuật tại Thủ đô Ki-ép, Ucraina (Nguồn: Báo *Sự thật Ucraina*, số ra ngày 16-11-1960)

Giáo sư An-tô-nhen-cô và phu nhân đã kể lại những kỷ niệm rất đẹp với Chủ tịch Hồ Chí Minh. Giáo sư giảng dạy nhiều năm tại Trường Đại học Tổng hợp Quốc gia Ki-ép và khi tôi sang học, giáo sư đã ngoài 70 tuổi, nhưng vẫn còn khỏe mạnh và rất minh mẫn. Nhân dịp tôi bảo vệ thành công luận án tiến sĩ khoa học chính trị và cũng là luận án chuyên ngành khoa học này lần đầu tiên được bảo vệ tại Trường Đại học Tổng hợp Quốc gia Ki-ép (1993), vợ chồng giáo sư đã tặng tôi bức ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Triển lãm nghệ thuật tại Thủ đô Ki-ép, Ucraina, nhân dịp Người sang thăm và làm việc tại Liên Xô năm 1960. Bức ảnh được đăng trang trọng trên trang nhất báo *Sự thật Ucraina*, cơ quan của Trung ương Đảng cộng sản Ucraina, Xô viết tối cao và Hội đồng Bộ trưởng Ucraina, số ra thứ tư ngày 16-11-1960. Người phụ nữ

được vinh dự đứng bên Chủ tịch Hồ Chí Minh chính là phu nhân giáo sư An-tô-nhen-cô.

Gần 30 năm nay, tôi vẫn lưu giữ bức ảnh và tờ báo ấy trong Tủ sách nghiên cứu của tôi. Ông bà còn nhắc nhiều kỷ niệm lần gặp đó, nhất là tình yêu thương của Bác đối với thiếu nhi, mà em bé Xô-viết rất vui mừng được Bác nắm tay, cũng đã được thể hiện rõ nét trong bức ảnh.

Năm 1994, tôi sang Cộng hòa Pháp và đã gặp giáo sư Hoàng Xuân Hãn, một học giả nổi tiếng đã sống nhiều năm ở Paris và có nhiều cống hiến có giá trị trong lĩnh vực nghiên cứu văn hóa nước nhà. Giáo sư đã say sưa trao đổi với tôi những tư liệu về Chủ tịch Hồ Chí Minh và những tiên đoán thiên tài của Người, mà tôi đã có dịp trình bày trong bài “*Những tiên đoán thiên tài của Chủ tịch Hồ Chí Minh*” đăng trên Tạp

chí Khoa học Đại học Văn Lang số 2 ấn hành tháng 3 năm 2017. Tôi cũng đã đến những di tích lịch sử như căn nhà số 9 ngõ Côngpoăng (Compoint), nơi Bác thuê ở là một căn phòng rộng 9 mét vuông nhỏ bé nằm trong ngõ cụt thuộc một khu phố nghèo ở Paris, trong những năm tháng ấy vẫn chưa có ánh sáng điện [2, tr.88].

Tại Paris, tôi tìm được những tư liệu, biết rằng: Ngày 18-06-1919, bản *Yêu sách của nhân dân An Nam* do một nhóm người Việt Nam yêu nước ở Pháp, đại biểu là Phan Chu Trinh, Phan Văn Trường và Nguyễn Tất Thành, thay mặt cho “nhóm người yêu nước An Nam” cùng thảo ra một bản *Yêu sách* được gửi tới Hội nghị các nước đế quốc họp ở Vecxay (Versailles) với tên ký bên dưới là Nguyễn Ái Quốc. Đây là lần đầu tiên tên gọi Nguyễn Ái Quốc được xuất hiện. Cũng trong ngày hôm đó, các báo L’Humanité (Nhân đạo) và Journal du peuple (báo Dân chúng), cơ quan ngôn luận của Đảng Xã hội Pháp cũng công bố toàn văn bản *Yêu sách* này [3, tr.62-63]. Chứng kiến sự kiện nói trên, Pôn Ácnu (Paul Arnoux) lúc ấy là một thám chuyên theo dõi những người Việt Nam sống ở Paris, sau này là chánh mật thám Pháp ở Đông Dương đã có dự cảm về người thanh niên Nguyễn Tất Thành – Nguyễn Ái Quốc: “*Con người thanh niên mãnh khảnh và đầy sức sống này có thể là người đặt cây cờ thập cáo chung lên nền thống trị của chúng ta ở Đông Dương*” [4, tr.81].

Ngày 5-6-1911, tàu Amiran Latuso Torêvin rời bến cảng Sài Gòn đi Mácxây (Marseille), mang theo một người thanh niên Việt Nam đầy lòng yêu nước, thương dân, ôm ấp một hoài bão lớn lao: tìm hiểu nền văn minh của thế giới, ra sức học hỏi để trở về giúp nước. Một bước ngoặt mới mở ra trong cuộc đời người thanh niên Nguyễn Tất Thành. Và như trên đã nói, cũng từ tháng 6-1919, danh xưng Nguyễn Ái Quốc từ chỗ là tượng trưng cho nhóm người Việt Nam yêu nước tại Paris đã trở thành tên riêng của Nguyễn Tất Thành [5, tr.67].

Ngày 13-6-1923, Nguyễn Ái Quốc từ già nước Pháp với biết bao kỷ niệm sâu sắc về một thời kỳ hoạt động sôi nổi và oanh liệt, nơi anh đã đi những bước đi đầu tiên của người cộng sản cùng giai cấp vô sản Pháp. Nguyễn Ái Quốc đáp xe lửa từ Paris đến Béclin và lưu lại ở Đức từ ngày 18 đến ngày 22-6-1923, chờ tàu biển đi Liên-xô để tham dự Đại hội Quốc tế cộng sản [6, tr.128]. Ngày 27-6-1923, anh được đưa xuống tàu biển, mang tên nhà cách mạng Các Lípnhéc, rời Hambuóc và đến cảng Pêtorográt ngày 30-6-1923.

Như một sự sắp đặt của lịch sử, đúng 12 năm, kể từ ngày Người ra đi tìm đường cứu nước (6-1911 – 6-1923), Nguyễn Ái Quốc đã đặt chân lên Liên Xô – đất nước của V.I. Lênin vĩ đại. Một bước ngoặt lịch sử đã mở ra trong cuộc đời nhà yêu nước vĩ đại Nguyễn Ái Quốc. Chúng ta cũng đã biết rằng, lần đầu đến Liên-xô để tham dự Đại hội Quốc tế cộng sản, nhưng vì V.I. Lênin

ốm nặng, Đại hội hoãn họp nên Nguyễn Ái Quốc đã vào học lớp ngắn hạn của Trường Đại học phương Đông – nơi đào tạo cán bộ cách mạng cho các nước phương Đông và trở thành người Việt Nam đầu tiên vào học tại Trường Đại học này [6, tr.128]. Chính trong thời gian này, nhà thơ Liên Xô Oxíp Mandenxtam đã gặp và phỏng vấn Nguyễn Ái Quốc. Cuộc gặp gỡ đã để lại cho Mandenxtam những ấn tượng sâu sắc. Nhà thơ nhận xét: *“Từ Nguyễn Ái Quốc đã tỏa ra một thứ văn hóa, không phải văn hóa Âu châu, mà có lẽ là một nền văn hóa tương lai... Dân An Nam là một dân tộc giản dị và lịch thiệp. Qua phong thái thanh cao, trong giọng nói trầm ấm của Nguyễn Ái Quốc, chúng ta như nghe thấy ngày mai, như thấy sự yên tĩnh mệnh mông của tình hữu ái trên toàn thế giới”* [7, tr. 478 – 479].

Để kết thúc bài viết này, chúng tôi muốn trích một đoạn Nghị quyết 24c/18.65

của Đại hội đồng UNESCO khóa 24-1987 tôn vinh Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là anh hùng giải phóng dân tộc mà còn là một nhà văn hóa kiệt xuất (Éminent Homme de Culture):

“...Người là một biểu tượng kiệt xuất về quyết tâm của cả một dân tộc, đã cống hiến trọn đời mình cho sự nghiệp giải phóng dân tộc của nhân dân Việt Nam, góp phần vào cuộc đấu tranh chung của các dân tộc vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội. Sự đóng góp quan trọng về nhiều mặt của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong các lĩnh vực văn hóa, giáo dục và nghệ thuật là kết tinh của truyền thống văn hóa hàng ngàn năm của nhân dân Việt Nam và những tư tưởng của Người là hiện thân của những khát vọng của các dân tộc trong việc khẳng định bản sắc dân tộc của mình và tiêu biểu cho việc thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau...”

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. *Toàn văn Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh* (2006), Nxb. Trẻ.
2. Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh (2006), *Hồ Chí Minh Tiểu sử*, Nxb. Lý luận Chính trị, Hà Nội.
3. *Sách đã dẫn*.
4. Hồng Hà (1976), *Thời thanh niên của Bác Hồ*, Nxb. Thanh niên, Hà Nội.
5. Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh: *Hồ Chí Minh Tiểu sử, Sách đã dẫn*.
6. *Sách đã dẫn*.
7. Hồ Chí Minh (1996): *Toàn tập*, t.1, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

Ngày nhận bài: 26/6/2017. Ngày biên tập xong: 10/7/2017. Duyệt đăng: 17/7/2017